

Шанина Т.П., Сафранов Т.А., Приходько В.Ю., Філатова О.А. (Україна, Одеса)

КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

В Україні за 2015 рік утворилось близько 48 млн. м³ твердих побутових відходів (ТПВ), або близько 10 млн. т, які розміщуються на 6 тис. сміттєзвалищах і полігонах загальною площею понад 9 тис. га. Перероблено та утилізовано 5,93% ТПВ, з них: 2,73 % спалено, а 3,2% потрапило на заготівельні пункти вторинної сировини та сміттепереробні заводи. Кількість перевантажених сміттєзвалищ становить 967 од. (16%), 1459 сміттєзвалищ (24%) не відповідають нормам екологічної безпеки. Неналежним чином проводиться робота з паспортизації та рекультивациі сміттєзвалищ: з 2291 сміттєзвалища, які потребують паспортизації, у 2015 році фактично паспортизовано 446 од. Потреба у будівництві нових полігонів складає понад 524 од. Через неналежну системи поводження з ТПВ в населених пунктах, як правило, у приватному секторі, щороку виявляється близько 28 тис. несанкціонованих сміттєзвалищ, що займають площу понад 1 тис. га (з них ліквідовано у 2015 році майже 27 тис. га) [1].

На нашу думку, кардинально змінити ситуацію у сфері поводження з ТПВ можливо за допомогою кластерного підходу. Принцип диференціації потоків ТПВ, покладений в основу концепції управління та поводження з ТПВ міських агломерацій [2], являється ключовим і при формуванні структури кластера поводження з ТПВ. Кластер у сфері поводження з ТПВ є багатогалузевим, а тому у ньому повинні бути присутніми об'єкти таких типів: 1) «ядро» - об'єкти, навколо яких групується кластер, що виконують основний вид діяльності, що випускають кінцеву продукцію; 2) «доповнюючі» - об'єкти, безпосередньо забезпечують функціонування об'єктів «ядра»; 3) «обслуговуючі» - об'єкти, наявність яких є обов'язковою, але діяльність яких безпосередньо не пов'язана з функціонуванням об'єктів «ядра»; 4) «допоміжні» - об'єкти, наявність яких бажана, але не обов'язкова для функціонування інших об'єктів кластера.

Нами розроблена структура так званого «ліберального кластера» у сфері поводження з ТПВ для Одеської та Херсонської областей. Учасниками його мають стати: 1) «ядро» - полігони/звалища відходів, оснащені сортувальними лініями (в Одесі - полігон ТПВ – 2, в Херсоні – місцевий полігон ТПВ), переробні підприємства (у тому числі, біохімічні, що виробляють біогаз і екологічно чистий компост з органічних відходів, що легко розкладаються); 2) «доповнюючі» - організації, що займаються збором і транспортуванням відходів (в Одесі - ТОВ «Союз», КП «Одескомунтранс», ТОВ «Екоренесанс», в Херсоні - ТОВ «Херсонавтокомунсервіс», КП «Таврійський», МКП «Гарантія», ПП «Корабел Комфорт»); 3) «обслуговуючі» - місцеві адміністрації (з житлово-комунальними господарствами), вищі навчальні заклади, що здійснюють підготовку та перепідготовку кадрів відповідної кваліфікації (Одеський державний екологічний університет і Центр післядипломної освіти Одеського державного екологічного університету, Херсонський державний університет, Херсонський державний аграрний університет), наукові організації (Інститут проблем ринку та економіко - екологічних досліджень) тощо; 4) «допоміжні» - інфраструктурні організації (в тому числі, торговельні підприємства по збуту вироблених вторинних матеріальних ресурсів і виробленої кінцевої продукції, а також засоби масової інформації, необхідні в процесі формування екологічної свідомості громадян).

Література

1. Стан сфери поводження з побутовими відходами в Україні за 2015 рік. URL: <http://blagoustriy.info/statistics/35/show/> (дата звернення: 22.05.2017).

2. Сафранов Т.А., Губанова Е.Р., Шанина Т.П. Принципы обращения и управления потоками твердых бытовых отходов в Одесской агломерации // Вісник ОДЕКУ. – 2005. - № 1. – С. 5-11.